

OM NOGLE DESCENDERER AF CHRISTJERN NIELSEN, BORGMESTER I VARDE

Af
ALFRED LARSEN

1.

Om *Christjern Nielsen* beretter Vahl kort og godt, at han var en bekendt og anset Handelsmand, der stod i Handelsforbindelse med Kong Hans, og som var Borgmester i Varde omtrent Aar 1500.¹

Det er kun lidet, der kan efterspores om ham nu, og af de Brudstykker, man kan finde, er det ikke muligt at danne sig et Billede af Manden; men man ser dog, at han, som naturligt er for Tiden og Stedet, deltager i Studehandelen. Saaledes betaler han i Kolding den 4. Oktober 1504 Told af 2 Øksne med 4 Sk.,² den 25. Marts 1505 betaler han i Ribe 18 Mk. 12 Sk. i Told af 150 Øksne,³ og i 1520 betaler han 5 Gylden i Told af 100 Øksne.⁴

Ogsaa Klæde handler han med, saaledes leverer han i Oktober 1506 »1 swort leysk fore 12 r. g.« til Hoffet.⁵

Hvornaar han er blevet Borgmester vides ikke, men i 1511 var han, om ikke Borgmester, saa dog i Raadet, thi det Aar var han sammen med *Marqvard* fra Varde paa Koldinghus hos *Niels Friis* for at betale 15 Mk. til Kronen;⁶ og i Chr. II's aabne Breve angaaende Jylland nævnes han i 1521 udtrykkelig som Borgmester i Varde.⁷

Christjern Nielsens Afstamning kendes ikke, men der er en Mulighed for, at han er født i Ribe, thi i Riber Kapitlets ældste Jordebog staar blandt de Ejendomme i Ribe, hvoraf Kapitlet havde Jordskyld, opført »Gamel Borgemester Christen Nielsens Arvinger i Warde«.⁸

Hvis han virkelig er en født Ripenser, er hans Kærlighed til Fødebyen senere kølnet en Del, thi han forsøgte som Borgmester i Varde at forbyde Ribes Borgere at besøge Markederne i Varde.⁹

Efter 1521 tier Kilderne om ham, men deraf at slutte, at han er død omkring 1521 er vel for dristigt, da Kilderne er saa sparsomme. Med hvem han var gift vides ikke, men af Børn kendes to Døtre og en Søn, hvilke overlevede ham.

2.

Sønnen *Jens Christjensen Varder* (Wiberg nævner ham i sin Præstehistorie som »Hans eller Jens Christjensen Warder«, men Jens er uden Tvivl det rigtige Navn, thi med dette nævnes han i nedennævnte Tegnelse, og i et Brev fra Dronning Dorothea til Ribe Domkapitel i 1547,⁹⁾ blev ifølge en Optegnelse i Ribe Skoles gamle Protokol¹⁰ allerede før Reformationen Præst ved St. Peders Kirke i Ribe, hvor han efterfulgte *Hans Markvardsen*. Han maa altsaa paa den Tid have været katolsk Præst, men er sikkert hurtigt gaaet over til den nye Lære, og der er Ting der tyder paa, at han har været en af de førende Præster i Ribe paa den Tid, for i det aabne Brev, der indkalder til Landsmødet i Odense »ad festum epiphaniæ«, d. v. s. Hellig tre Kongers Dag 1537,¹¹ kaldes han til selvanden at repræsentere Ribe. Det var paa dette Kirkemøde, at den nye Ordinants blev skreven,¹² og man maa vel derfor have Lov at regne ham blandt Ordinantsens Forfattere.

I 1537 var han altsaa Medlem af Kapitlet i Ribe, men residerende Kannik kan han i hvert Fald ikke have været før denne Tid, for i 1538 havde han kun 6 Ørt Korn i Oppebørsel af Fællesindtægterne, og derfor kan der ingen Vakance have været efter hans Indtrædelse.¹³

Hvilken Stilling han indtog ved Domkapitlet, kan ikke ses direkte, da han i Kilderne kun nævnes som Kannik, men det ses, at han, i hvert Fald undertiden, varetog de juridiske Forretninger ved Kapitlet; saaledes stævner han i 1539 — paa Kapitlets Vegne — *Iver Vind*, fordi denne forholder Kapitlet en Gaard i Hornstedt.¹⁴ De juridiske Forretninger hører ellers Ærkedegnens Embede til,¹⁵ men da Ærkedegnen ved Ribe Kapitlet paa denne Tid mærkværdigvis var fast bosiddende i Odense, maa han næsten nødvendigvis have haft en residerende Kannik til at varetage sine Pligter.

Som personligt Tillæg til Lønnen havde han det Vicarie i Vejle, nemlig »hellig kors«, der efter hans Død blev tillagt Hospitalet i Ribe.¹⁶

Det er rimeligvis paa Grund af hans Medvirken ved Kirkeordinantsens Affattelse i 1537, at han samme Aar blev kaldet til Sognepræst ved St. Cathrines Kirke i Ribe.¹³ St. Peders Sogn var nemlig efter Reformationen og Kirkens Ødelæggelse blevet lagt sammen med St. Cathrines Sogn.¹⁰ Og i denne Stilling virkede han til sin Død Lørdag den 25. Juni 1547.¹⁰

Tidspunktet for hans Fødsel kendes ikke, men efter de foreliggende Oplysninger er det rimeligt at antage, at han er født omkring Aaret 1500, mulig lidt senere. I 1540 giftede han sig; Hustruens Navn er ikke bevaret, og Ægteskabet synes at have været barnløst, men som saa mange andre af den Tids Gejstlige

havde han længe før sit Ægteskab faaet en Datter, den nedennævnte *Karen*. At Datteren, i hvert Fald, ikke har lagt Skjul paa sin Afstamning, fremgaar af, at der paa hendes Gravsten udtrykkeligt staaer anført, at hun er Datter af Jens Varder, og det er derfor sikkert med et medvidende Blink i Øjet, at den gamle Skriver noterer i Skoleprotokollen, at Jens Christiensen Varder var Præst ved St. Cathrines Kirke i 10 Aar og levede i Ægteskabet kun 7 Aar. »In conjugio vixit tantum annos VII.«¹⁰

3.

Datteren *Karen Jensdatter Varder*, angiver Vahl, er født i 1525. Om dette Aarstal er rigtigt kan vel betvivles, men meget senere kan hun ikke være født, da det vides, at hun var gift to Gange.

Første Gang var hun gift med en Borger i Ribe ved Navn *Jens*, med hvem hun i hvert Fald havde en Søn og to Døtre.

Efter hans Død giftede hun sig i 1549 med *Lavrids Thøgersen*, Købmand og senere Borgmester i Ribe. Det var et rigt Giftermaal, *Karen Jensdatter* her gjorde, og de materielle Kaar, hvorunder hun har henlevet sit Liv, har været gode. Det kan saaledes nævnes, at der i Ribe Raadstuearkiv findes nogle Skattebøger, og ifølge den Bog, der angaar Tiden 1545—69, skulde *Lavrids Thøgersen* i 1560 betale 4 Mark i Skat, hvilket er meget i Forhold til de øvrige deri nævnte. Den højest ansatte er *Baggi Jensen*, der skal betale 12 Mark. I Aaret 1570 skal *Lavrids Thøgersen* betale 6 Mark og *Baggi Jensen* 18 Mark i Skat, medens langt de fleste ikke skal betale 1 Mark.¹⁷

Lavrids Thøgersen blev født i Ribe ca. 1517 som Søn af *Thøger* og *Maren Archesdatter*¹⁸ og døde i Ribe Lørdag den 1. Januar 1594. Om hans Liv henvises til *Kinch: Ribe Byes Historie*, Side 190, 233—35, 710 og 894; endvidere til *Jyske Samlinger I*, Side 224—25, 237 og 257; III, Side 150; VIII, Side 66 og *Traps Danmark VIII*, Side 386.

Om Datoen for *Karen Jensdatters* Død, som ogsaa for hendes Fødsel, er de tilgængelige Oplysninger stærkt modstridende. *Terp-ager* har i sin Bog »*Inscriptiones Ripensis*« aftrykt Indskriften paa *Lavrids Thøgersens* Ligsten (der vistnok senere er forsvunden), og denne lyder saaledes:

»Her hviler udi Herren Erlig oc velforstandig Mand, *Laurids Tøgersen*, Borgemester her udi Ribe i 10 Aar, som døde Anno 1594, Nyt Aars Dag, i hans Alders 77 Aar: Med sin første Hustru, *Karen*, Mag. *Jens Warders* Daatter, som døde d. 6. November 1560. Ætat. 55 Aar: Og med sin anden Hustru, *Ingeborg*, S. *Lambert Ibsens* Daatter, som døde 1620 d. 21. Februar. Ætat 78. Ecteskabs 31 oc Enkesædes 26. Aar.«

En anden Kilde til Ribes Personalhistorie paa denne Tid er Biskop Hegelunds Almanaker, og i disse findes anført under »1570. 2. April: Sepulta *Catharina Laurentiij Theogari* institoris.«
 »1570. 26. November: Nuptiæ *Lauritz Thøgersen* institoris oc *Ingeborrig Lambersdaatter*.«¹⁹

Med saa modstridende Oplysninger er det baade nærliggende og fristende at søge at verificere Kilderne, men dette støder i det foreliggende Tilfælde paa uoverstigelige Vanskeligheder. Ribes Kirkebøger begynder for Domsøgnet først 1623 (Dødslisterne først 1686) og St. Cathrines 1690 (Dødslisterne 1685).

De i Ribe Bispearkiv opbevarede Regnskaber for Ribe Domkirke begynder 1591, og for St. Cathrines Kirke 1633. De i Kirkeinspektionsarkiverne opbevarede Regnskaber er af yngre Dato. Latinskolen Regnskaber for Aarene 1560—70 eksisterer heller ikke mere. Skifteprotokollen for Ribe 1562—1626 omfatter kun »Søds-kendeskifter« og ses ikke at nævne noget Skifte efter nogen Karen Jensdatter.²⁰

Naar man nu uden andre Støttepunkter er nødt til at vælge mellem ovennævnte Kilder, vil jeg med Hensyn til Fødselsaaret mene, at 1525 maa være det rigtigste af følgende Grunde.

1. Ligstenens Fødselsaar 1505 er paafaldende tidligt, naar man tænker paa saavel Faderens som Farfaderens Levetid.
2. Da Ligstenen tidligst er sat i 1594, altsaa enten 34 eller 24 Aar efter Karens Jensdatters Død, kan en Erindringsforskydning meget vel have fundet Sted.
3. Tager man endelig Kvindens almindelige Alder ved Indgaelse af Ægteskab paa den Tid i Betragtning, vil 1525 ogsaa passe bedst. Endelig kan man ikke se bort fra den Mulighed, at Terpager kan have læst fejl af Karens Alder, saa der i Stedet for som af ham anført »55« Aar virkelig har staaet »35« Aar.

Ved Bestemmelsen af Karen Jensdatters Dødsaar vil det være rigtigst — alt andet lige — at betragte Hegelunds Almanaker som den primære Kilde, og hans Notits tillader ingen Fortolkning. Forøvrigt støttes hans Angivelse indirekte ved den Omstændighed, at Lavrids Thøgersen Torsdagen før St. Hansdag 1570 skiftede med sine tre Døtre af første Ægteskab,²¹ selv om Skiftet desværre intet nævner om Tidspunktet for Karen Jensdatters Død.

Efter ovenstaaende maa det altsaa antages, at Karen Jensdatter er født ca. 1525 og begravet 2. April 1570, men fuld Sikkerhed herfor kan ikke siges at være opnaaet.

Med Lavrids Thøgersen havde Karen Jensdatter i det mindste tre Døtre, af hvilke den ene

4.

Lene Lavridsdatter, hvis Fødselsaar er ukendt, blev gift med Købmand i Ribe *Oluf Nielsen*, der var født i Ribe ca. 1538.²²

Det var en anset Slægt, Oluf Nielsen blev indgiftet i. Hans Svogre var Borger i Ribe *Severin Aale*,²³ Raadmand i Vejle *Hans Jensen*,²⁴ Raadmand i Ribe *Anders Sørensen Klyn*,²⁵ Købmand i Ribe *Bertel Nielsen Skrædder*,²⁶ Købmand i Ribe *Lambert Lavridsen*²⁷ og Herskabsfoged i Ribe *Jens Lavridsen*.

Men han var ogsaa selv af anset Slægt. Hans Fader var nemlig *Niels Torkildsen*, Kannik ved Ribe Domkirke, tidligere Capellan og Skriver hos Kong Chr. II, af hvem han i 1520 blev adlet under Navnet *Rosenstjerne*. (Om Niels Torkildsens Liv henvises til Personalhistorisk Tidsskrift 10. I, 231—37.)

Oluf Nielsen beboede det nuværende Raadhus i Ribe, som Niels Torkildsen havde genopbygget, og som Oluf Nielsen arvede efter ham.

Medens Familien paa Niels Torkildsens Tid maa have været ret velhavende, synes det at være gaaet tilbage for Oluf Nielsen. Han kom nemlig i en betydelig Gæld til Svogeren Anders Sørensen Klyne, saa denne maatte overtage den nordligste Del af Huset — det var oprindeligt to Huse, som var bygget symmetriske — for et Beløb af over 2000 Daler, hvilket vistnok var betydeligt mere end dets Værdi.²⁸

Det har sikkert heller ikke gavnet hans Økonomi, at hans »Bod« brændte den 14. Juli 1586.²⁹

Man ser da ogsaa, at Kongen efter Oluf Nielsens Død — som indtraf Torsdag den 15. Februar 1587 i Ribe³⁰ — maa skrive til Borgmestre og Raad om at hjælpe en *Johan Ruther* i Lybæk til at faa sit Tilgodehavende hos Enken.³¹

Efter at have været Enke i godt fem Aar giftede Lene Lavridsdatter sig Lørdag den 19. November 1592 i Ribe med daværende Rektor i Ribe, senere Biskop samme Sted, *Ivar Ivarsen Hemmet*.³² Dette Ægteskab varede i ti Aar, men det synes, som om Lene de sidst halvandet Aar af sit Liv har været syg. Hege-lund anfører nemlig under 15. Februar 1601: »Leene M. Jffuers bleff rørd« og anfører den 21. November 1602: »Lene M. Jffuers døde aff Popelsi.«

Med Oluf Nielsen havde hun i det mindste een Datter og to Sønner, hvoraf

5.

Den ene Søn *Jens Olufsen Ribber* fulgte i Farfaderens Fodspor og studerede Theologi. Hans Fødselsaar kendes ikke, men Sandsynligheden taler for, at han er født omkring 1580. Han har sik-

kert gaet i Ribe Cathedralskole og er blevet dimitteret herfra. Ganske vist nævnes han ikke i Ribe Skoles ældste Regnskabsbog, men i denne staar kun opført de Elever, som fik offentlig Understøttelse, og da hans Moders Slægt var velhavende, kan man altsaa ikke vente at finde ham nævnt. Efter at være dimitteret har han sikkert opholdt sig ved udenlandske Universiteter, thi Hege-lund noterer den 21. November 1602: »Eodem nocte sub diem Lunæ redierunt Witeberga M. Johannes Petri filius meus et Jens Oluffson.« Det var iøvrigt en trist Hjemkomst for ham, da hans Moder var død den samme Dag.

Efter hendes Begravelse maa han være taget til København for at fuldende sine Studier, for i 1603 har han bragt det saa vidt, at han — i Henhold til et Brev af 30. September 1603 fra *Peder Vinstrup* til Biskoppen over Fyen, *Jacob Madsen*, — af det filosofiske Facultet lige har faaet offentligt Vidnesbyrd om Lærdom og Skikkelighed tilligemed Graden som Baccalaureus.

Netop paa denne Tid var *Jacob Madsen* kommet i en stor Strid med Rektoren i Odense, *Niels Hammer*,³³ og *Jacob Madsen* udsaa da *Jens Olufsen* — med hvem han iøvrigt var i Slægt³⁴ — til Rektor i Odense, saasnart *Hammer* var blevet afskediget.

Han kom derfor til Odense den 6. Oktober 1603 med Anbefaling fra *Peder Vinstrup*. Kort Tid efter blev imidlertid *Jacob Madsen* og *Niels Hammer* forligte, saa det hele, *Jens Olufsen* fik ud af Rejsen, var »20 gode Dalere«, som *Niels Hammer*, i Henhold til Forliget, maatte betale ham for Udgifterne ved Rejsen.

Nu gaar der to Aar, hvor man intet ved om *Jens Olufsen*; men formentlig har han i dette Tidsrum fuldendt sine Studier. I 1605 dukker han nemlig op som Sognepræst i Hunseby paa Lolland, hvortil han var kaldet af *Knud Urne* til Aasmarke.³⁵ Desværre for *Jens Olufsen* havde *Knud Urne* samtidig faaet ham overtalt til at nøjes med en ringere Løn end Formanden, hvorved *Knud Urne* bemægtigede sig nogle Gaarde, som hidtil havde ligget til Præstegaarden.³⁶

Ved sin Tiltræden ægtede han Formanden *Dines Jørgensens*³⁷ Enke, men hendes Navn kendes ikke. Hun har sikkert været *Dines Jørgensens* anden Hustru, da det vides, at hun havde flere Børn med *Jens Olufsen*, ligesom hun ogsaa overlevede denne sin anden Mand.³⁸

I ti Aar gaar alt nu tilsyneladende roligt, men efterhaanden ærgrer det *Jens Olufsen*, at han i sin Tid gav Afkald paa en Del af Indtægten, og maaske har det ogsaa knebet for ham at faa Lønnen til at slaa til, efterhaanden som Børnene voksede op. Mulig har han endda tillige med Hustruen faaet Børn af første Ægteskab at forsørge. I 1614 nævnes saaledes blandt Eleverne i Sorø

Skole »*Johannes Dionysii* i laalandt« og »*Georgius Dionysii* i laalandt«;³⁹ mulig er disse Jens Olufsens Stedbørn.

Hvorom alting er, i 1615 opsøger han Knud Urne, for at faa de fratagne Gaarde lagt til Præstegaarden igen, og da denne nægter ham det, opsiger han i Vrede sit Kald. Knud Urne er imidlertid ikke en Mand, der lader sig saadant sige to Gange, og kalder omgaaende en anden til Embedet.

Een Ting er imidlertid hvad man gør i Hidsighed, noget helt andet er det at staa med Kone og Børn og ingen Levebrød have. Hr. Jens maa gaa den tunge Gang tilbage til Knud Urne, for at bede om at blive taget til Naade igen, og da dette intet hjælper, griber han til den Udvej at benægte, at han har frasagt sig Kaldet, trods Vidner herpaa, og anlægger Sag mod Knud Urne for uretmæssigt at have frataget ham Kaldet.

Sagen gaar nu sin Gang, men ved de underste Instanser er Udfaldet ikke gunstigt for Jens Olufsen, hvorfør han henvender sig til Kongen, Chr. IV, og denne maa have syntes om ham, for baade nu og senere antager han sig Hr. Jenses Sag.

Først sender Kongen den 21. April 1617 Biskoppen over Fyen, Hans Mikkelsen, et Brev, hvori han beder denne give Jens Olufsen et Kald i sit Stift;⁴⁰ og da denne Henvendelse ikke bærer Frugt, bliver Jens Olufsen den 14. August 1618 selv sendt til Odense med et Brev, hvori Kongen paalægger Biskoppen at hjælpe Jens Olufsen til sin Ret.⁴¹

Det kan ikke ses, at denne Henvendelse heller har gavnet noget, og endelig den 2. Juni 1619 ender Sagen for Herredagen paa Antvorskov. Ved Dommen her bliver Jens Olufsen fradømt Embedet; ikke fordi han har frasagt sig Kaldet, for Fremgangsmaaden herved har ikke været lovlig, men fordi han i sin Tid gav Afkald paa ovennævnte Gaarde. En Motivering, hvormed man i nogen Grad synes at rette Bager for Smed.

Ogsaa efter Dommen søger Kongen at hjælpe Jens Olufsen. Den 16. April 1619 skriver Kongen saaledes til Mag. *Hans Staffensen* om at indtage en Søn af Jens Olufsen i Sorø Skole, saa snart der bliver Plads;⁴² og den 22. August 1619 skriver han til Biskoppen i Ribe *Ivar Ivarsen Hemmet*, om at give Jens Olufsen et Kald i Ribe Stift.⁴³

Trods det, at Hemmet jo var Jens Olufsens Stedfader, hjalp denne Henvendelse ikke mere end de øvrige. Hans »Forbrydelse« har formentlig i Kirkens Øjne været for stor. En Indtægtsnedgang er jo ikke til at spøge med.

Endelig i 1621 lykkes Lykken Jens Olufsen igen. Dette Aar bliver Kaldet som Sognepræst i Lunde paa Fyen ledigt, og Sognemændene kan ikke blive enige om, hvem de vil have til Præst. Da Kongen erfarer dette — mon ikke af Jens Olufsen? — skriver han

til Lensmanden, *Holger Rosenkrantz*, og befaler ham, sammen med Biskop Hans Mikkelsen, at indsætte Jens Olufsen i Kaldet.⁴⁴

Denne Gang bliver Kongens Befaling ikke siddet overhørig, Jens Olufsen bliver indsat, og forbliver som Sognepræst i Lunde til sin Død i 1639.⁴⁵

Forholdet mellem Biskop Hans Mikkelsen og Jens Olufsen var sikkert ikke godt, og bedre blev det ikke med Aarene. Det er ret betegnende, at Bispen, der dog var en ivrig Visitator, gennem de godt 17 Aar Jens Olufsen var Præst i Lunde, kun visiterede Kirken een Gang, og da fik den Karakteren »non bene«.⁴⁶

Jens Olufsen har sikkert heller ikke været nem at omgaas. Målig har den uretfærdige Dom, der overgik ham, forgiftet hans Sind, men vist er det, at han i sine senere Aar stadig laa i Strid med sine Nabopræster og sine Sognefolk. Saaledes klager han den 14. December 1629 til Bispen over, at Præsten Hr. *Knud* i Egense har givet ham en blodig Næsestyver »sibi datam alapam usque ad sanguinem« ved et Præstekonvent i Lyngby Kirke.⁴⁷

1631 er det galt igen; den 3. Juni beklager han sig over at være fornærmet af sin Foresatte i en eller anden Sag,⁴⁸ og da han forlanger det protokolleret af Bispen, maa denne den 11. Juni afæske Provsten en Forklaring om, hvad det er, der er blevet sagt.⁴⁹ Den 16. September samme Aar er det til en Afveksling Hr. *Oluf* i Lyngby, der klager over Jens Olufsens Ulydighed,⁵⁰ og den maa være blevet drevet ret vidt, thi 12. Marts 1632 forhandler Hr. Oluf med Bispen om den Sag, der er indledet mod Hr. Jens.⁵¹ Stormen drev dog over, og 15. Marts samme Aar forligte Bispen de to stridende Parter.⁵²

Men nu bliver det galt med Hr. Jenses Forhold til sine Sognebørn. Saa galt bliver det, at Bønderne ved Bispens Visitats den 9. Juli 1632 beder om at faa en anden Præst, hvad der dog ikke bliver noget af.⁴⁶

Efter denne Opblussen af hans gamle Kampaand, synes Jens Olufsens sidste Aar at være gaaet i Fred, mulig er han ogsaa blevet svagelig, for 30. December 1638 ordinerer Bispen en Hjælpepræst til ham,⁵³ og i Slutningen af Februar 1639 dør Jens Olufsen. Han blev begravet 1. Marts 1639 i Lunde, og Biskop Hans Mikkelsen holdt selv Ligtalen over ham.⁵⁴

Hans Hustru overlevede ham, men hvorlænge vides ikke.³⁸ Om Børnenes Skæbne vides ikke mere end ovenfor nævnt. P. Rhode skriver ganske vist,⁵⁵ at hans Familie endnu levede i Hunseby Sogn i næsten hundrede Aar efter, men dette er ikke umiddelbart sandsynligt.

Med Jens Olufsens Afskedigelse fra Hunseby i 1619 slutter Vahl denne Gren af Christiern Nielsens Efterkommere, og i og for

sig med Rette, da Hunseby Kirkebøger for denne Tid forlængst er gaact tabt.

6.

Den Søn, der blev sat til at studere, er uden Tvivl den *Dines Jensen Rosenstjerne*, som 1637 blev Sognepræst i Magleby paa Langeland.⁵⁶

Han var født omkring Aaret 1607. I Aaret 1622 nævnes han — som Dionysius Jani Laaland — blandt Eleverne i Sorø Skole,⁵⁷ og her synes han at have været til Efteraaret 1626, da Faderen ved Henvendelse til Biskop Hans Mikkelsen fik ham flyttet til Odense Latinskole.⁵⁸

Fra denne Skole blev han Student den 7. April 1630. Det synes, som han i Sommeren 1634 har opholdt sig hos Præsten Hr. *Jacob* i Halsted paa Lolland,⁵⁹ og den 24. Juni 1634 blev han af Biskop Hans Mikkelsen i Rødby Kirke »in magna frequentia« ordineret til Hjælpepræst i Snøde paa Langeland.⁶⁰ Om hans Liv iøvrigt henvises til Personalhistorisk Tidsskrift 3. IV, 144—45.

Antagelsen af, at han er Søn af Jens Olufsen, støttes af flere plausible Grunde:

1. Fornavnet Dines kan begrundes med, at han er opkaldt efter sin Moders første Mand, *Dines Jørgensen*.
2. Afstammingsnavnet Jensen viser — sammenholdt med Fødselsaaret 1607, og Opholdet paa Sorø og Odense Skoler — tydeligt hen til Jens Olufsen.
3. Tager man Navnet Rosenstjerne, saa er det jo netop det Navn, hvormed Jens Olufsens Farfader Niels Torkildsen blev adlet. Rhode skriver⁶¹ om Dines Jensens Oldebarn, *Frants Rosenstjerne Krag*, der var Sognepræst i Taagerup paa Lolland,⁶² at »hans Fædre skrive sig fra Hr. Niels von Rosenstjerne, Raad hos Kong Chr. II., ham han ikke vilde samtykke med, at lade de mange i Sverrig ombringe, og maatte da gaa af sin Tjeneste ...«.

Rhode har sikkert denne Oplysning fra Frants Krag selv, saa Slægten har altsaa endnu paa denne Tid — ca. 1780 — været klar over sin Afstamning, selv om Traditionen — som Traditioner plejer — har gjort Niels Torkildsens Stilling mere betydende end den var i Virkeligheden.

Det er iøvrigt interessant, at Dines Jensen er den eneste i Slægten, der har brugt Navnet Rosenstjerne, naar der ses bort fra, at Slægten Krag endnu i vore Dage bruger det som Fornavn. Niels Torkildsen selv brugte det aldrig. Ikke engang Chr. II brugte det som Benævnelse for ham; i et Brev af 1521, altsaa Aaret efter at han er blevet adlet, benævnes han stadig Niels Torchelsen.⁶³

Heller ikke hans Sønner eller Sønnesønner brugte Navnet, og hans Sønnedatters Efterkommere, — der dog hævdede Adelskabet —, antog Navnet *Lihme*, efter Sønnedatterens første Mand.

Det er først med Dines Jensen, at Navnet Rosenstjerne kommer i Brug en kort Tid, for saa atter at forsvinde. En krank Skæbne for et smukt adeligt Navn.⁶⁴

Dines Jensens tredje Hustru *Maren Christensdatter*, anføres i Personalhistorisk Tidsskrift ovennævnte Sted, med Slægtsnavnet *Beck*, men i Qvistgaards »Præstehustruer«, der er udkommet senere, anføres hun med Slægtsnavnet *Humble*.⁶⁵ Hvis dette sidste Navn er det rigtige, — Hjemmel for Navnet anføres desværre ikke i Pastor Qvistgaards Samlinger —, har hun sikkert været Datter af Sognepræsten i Humble *Christen Christensen Humble*, som skal have været af den uradelige Slægt *Uldsax*.⁶⁶ Med denne Hustru havde Dines Jensen en eneste Datter.

7.

Elisabeth Sophie Dinesdtr. Rosenstjerne. Hendes Fødselsaar er ukendt, men Onsdag den 14. Februar 1683 blev hun i Magleby viet til sin Faders Efterfølger *Frand's Hansen Krag*.

Denne, der var født Torsdag den 1. Maj 1656 paa Kragegaarden i Mesinge paa Fyen, som Søn af Selvejrbonde *Hans Krag* og *Johanne Hansdatter*,⁶⁷ blev Student fra Odense 1673, og ordineret til Sognepræst i Magleby den 1. December 1682.⁶⁸ Den 5. December 1704 gav han 58 Rdlr. til Skolen og de fattige i Rudkøbing.⁶⁹ Han døde Torsdag den 11. Januar 1725 i Magleby.

Om hans Liv henvises iøvrigt til Personalhist. Tidsskr. 3. IV, 146.

Elisabeth Sophie overlevede ham i elleve Aar, og blev begravet i Magleby Onsdag den 18. April 1736.

Deres Efterkommere paa Sværdsiden findes i »Stamtavle over Slægten Krag fra Mesinge« (Personalhist. Tidsskr. 9. II, 101—21).

Efterskrift.

Hvis ovenstaaende Afstamning bliver godkendt, vil der kunne rejses Tvivl om, at Slægten *Rosenstjerne* er uddød den 8. August 1760 med Konferentsraad *Jonas Lihme*⁷⁰ som Slægtens sidste Mand.⁷¹

Da Jens Olufsen i hvert Fald havde to Sønner, er det ikke udelukket, at der endnu lever mandlige Efterkommere efter Niels Torildsen, som med Rette kan bære det adelige Navn Rosenstjerne.

Oversigts-Tavle.

- A. *Christiern Nielsen*. Borgmester i Varde 1521.
- B. *Jens Christjensen Varder*. Kannik i Ribe. Død i Ribe d. 25. Juni 1547. Gift 1540 med.....
- C. *Karen Jensdatter Varder*. Født ca. 1525 — begravet 2. April 1570; gift 1) med *Jens*; gift 2) 1549 i Ribe med *Lavrids Thøgersen*, Borgmester i Ribe; født ca. 1517 — død 1. Januar 1594 i Ribe.
- D. *Lene Lavridsdatter*. Død 21. Novbr. 1602 i Ribe; gift 1) *Oluf Nielsen*, Købmand i Ribe, død 15. Februar 1587 i Ribe; gift 2) med Biskop i Ribe, *Ivar Ivarsen Hemmet*, født 1564 i Hemmet — død 6. Januar 1629 i Ribe.
- E. *Jens Olufsen Riber*. Sognepræst i Hunseby, senere i Lunde; begravet 1. Marts 1639 i Lunde. Gift med
- F. *Dines Jensen Rosenstjerne*. Sognepræst i Magleby, Langeland. Født ca. 1607 i Hunseby? — død 1677 i Magleby. Gift 1) 1638 med *Margrethe Nielsdatter*; gift 2) *Elisabeth Sophie Jørgensdatter*; gift 3) med *Maren Christensdatter*, død 10. Januar 1693.
- G. *Elisabeth Sophie Dinesdatter Rosenstjerne*. Begr. 18. April 1736 i Magleby. Gift 14. Februar 1683 med Sognepræst i Magleby *Frands Hansen Krag*; født 1. Maj 1656 i Mesinge — død 11. Januar 1725 i Magleby.
- H. Se videre »Stamtavle over Slægten Krag fra Mesinge«. (Personalhist. Tidsskr. 9. 11, 101—21).

NOTER.

1. Vahls Slægtebog I, Side 1. — 2. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: Told i Kolding. — 3. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: Told i Ribe. — 4. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: Toldregnskab 1520. — 5. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: alm. Udgiftsregnskab 1506. — 6. Droning Christines Hofholdningsregnskaber: Indtægtsregnskab 1511—12. — 7. Suhm: Nye Samlinger til den danske Historie, I, Side 371. — 8. Kirkehistoriske Samlinger 2. R. I, Side 76. — 9. Terpager: Ripæ Cimbricæ, Side 125—26. — 10. Dänische Bibliothek I, Side 163. — 11. Tegnelser over alle Lande 1536. Danske Magazin 3. R. VI, Side 76. — 12. Kirkehist. Saml. 1. R. II, Side 586—88. — 13. Kirkehist. Saml. 2. R. I, Side 413. — 14. Tegn. o. a. Ld. 1539. Danske Magazin 3. R. VI, Side 320. — 15. L. Helweg: De danske Domkapitler, Side 29. — 16. Tegn. o. a. Ld. 1547.

Danske Magazin 3. R. I, Side 318. — 17. Efter velvillig Meddelelse af Hr. Registrator Georg Christensen, Viborg. — 18. *Maren Archesdatter*, født 1483; død 10/12 1579 i Ribe. — 19. *Lambert Ibsen*, Købmand og Raadmand i Ribe; død 1563 i Ribe. Gift med *Lisbeth*. Var paa sin Tid den rigeste Mand i Ribe. — 20. Efter velvillig Oplysning fra Hr. Landsarkivar Svend Aakjær. — 21. Tingbog for Ribe 1569—71. Side 213. — 22. Hegelunds Almanaker 15/2 1587. — 23. *Severin Aale*, gift med *Anna Jensdatter*. — 24. *Hans Jensen*, død 3/6 1574; g. m. *Karine Jensdatter*, død 11/6 1586; hun g. m. 2) 24/11 1577, *Jens Baggesen*, Borger i Ribe, død 8/5 1584. — 24. *Anders Sørensen Klyn*, født i Ribe 16/11 1552 — dræbt 4/5 1598 i Ribe; g. m. 29/6 1572 i Ribe, *Kirstine Lauridsdatter*, født 24/11 1552 i Ribe — død 17/10 1634 i Ribe. — 26. *Bertel Nielsen Skrædder*, død før 1601; g. m. 1) Line; g. m. 2) 12/10 1572 i Ribe, *Mette Lauridsdatter*; hun g. m. 2) 31/1 1602 i Ribe, *Poul Jensen Kræmer*, Borger i Ribe. — 27. *Lambert Lauridsen*; ugift; død 1616 paa Rejse til Frankrig. Var vistnok en vidtløftig Person. Se Kancelliets Brevbøger under 26/9 1630. — 28. Jydske Samlinger I, Side 245. — 29. Hegelunds Almk. anf. Dato. — 30. Hegelunds Almk. anf. Dato. — 31. Jydske Tegnelser 3, 320; Kancelliets Brevbøger 1584—88, Side 869. — 32. *Ivar Ivarsen Hemmet*, født 1564 i Hemmet — død 6/1 1629 i Ribe; g. m. 2) 27/11 1603, *Karen Pedersdtr. Baggesen*, født 1589 — død 20/5 1639. — 33. Samlinger til Fyens Historie og Topografi, I, Side 140 og 143. — 34. *Jacob Madsens Fader*, Borgmester i Vejle *Mads Nielsen*, var gift med *Lene Christiernsdatter*, hvis Fader var *Christiern Nielsen*, Borgmester i Varde. — 35. *Knud Urne*, Lensmand paa Lolland; født 1564 i Roskilde — død 1622 i Kbhvn. gift med *Margrete Grubbe*. — 36. Disse og efterfølgende Oplysninger er taget fra Herredagsdombog Nr. 26. 1619. — 37. *Dines Jørgensen*, død 1605. Præst i Huneby 1583—1605. — 38. Hans Mikkelsens Dagbog 20/3 1639. Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 141. — 39. F. R. Friis: Disciplene i Sorø Skole 1586—1623. — 40. Fyenske Tegnelser 3, 427; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 177. — 41. Fyenske Tegnelser 3, 494; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 456. — 42. Sjæll. Tegnelser 21, 389 b; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 587. — 43. Jydske Tegnelser 6, 397 b; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 678. — 44. Fyenske Tegnelser 3, 589; Kancelliets Brevbøger 1621—23, Side 43. Da de Kilder til Præstehistorie jeg har søgt, alle hævder at Jens Olufsens Skæbne efter Afskedigelsen i 1619 er ukendt, citerer jeg hermed Missivet ordret, da Beviset for, at Hr. Jens i Huneby og Hr. Jens i Lunde er identiske, indeholder heri: »1621. 20. Febr. (København). Missive til Holger Rosenkrantz. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Kaldet i Lunde i hans Len er ledigt, og at Sognemændene ikke kunne enes om Kaldet, skal Holger Rosenkrantz i Forening med Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift, indsætte Hr. Jens Ollufsen, forhen Sognepræst ved Aasmark Gaard paa Lolland, i Lunde Kald og paase, at Hr. Jens forestaar Kaldet retsindigt i alle Maader.« — 45. Wibergs Præstehistorie II, Side 327. — 46. Hans Mikkelsens Dgb. 9/7 1632; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 49. — 47. Hans Mikkelsens Dgb. 14/12 1629; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 130. — 48. Hans Mikkelsens Dgb. 3/6 1631; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 161. — 49. Hans Mikkelsens Dgb. 11/6 1631; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 161. — 50. Hans Mikkelsens Dgb. 16/9 1631; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 167. — 51. Hans Mikkelsens Dgb. 12/3 1632; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 42. — 52. Hans Mikkelsens Dgb. 15/3 1632; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side. 42. — 53. Hans Mikkelsens Dgb. 30/12 1638; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 137. — 54. Hans Mikkelsens Dgb. 1/3 1639; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 140. — 55. P. Rhode: Saml. til Laalands og Falsters Hist. 1776. Side 527. — 56. Wibergs Præstehistorie II, Side 366. — 57.

F. R. Friis: Disciplene i Sorø Skole 1586—1623. — 58. Hans Mikkelsens Dgb. 16/10 1626: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 5. Side 397. — 59. Hans Mikkelsens Dgb. 15/6 1634: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 70—71. — 60. Hans Mikkelsens Dgb. 24/6 1634: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 71—72. — 61. P. Rhode: Saml. til Laalands og Falsters Hist. 1776. Side 487. — 62. *Frants Rosenstjerne Krag*, født 8/9 1733 i Magleby, Langeland — død 7/8 1799 i Taagerup; g. m. 16/11 1770, *Sophia Vorndran Bröchner*, født ca. 1743 — bgr. 19/8 1811 i Taagerup. — 63. Suhm: Saml. til den danske Hist. II, 1. Side 195—96. — 64. Den *Sophie Hansdatter*, født 26/7 1616 i Varberg — bgr. 17/3 1669 i Kbhvn; g. m. 3/7 1633, Rentemester *Henrik Müller*, der 7/5 1674 — altsaa efter sin Død — fik Vaabenbrev paa Navnet Rosenstjerne, kan jeg ikke se hører til Slægten. Vaabenskjoldene er heller ikke ens. — 65. Erh. Qvistgaard: Præstehustruer. Side 34. — 66. Wibergs Præstehistorie I. Side 690—91. — 67. Om disse se Personalhist. Tidsskr. 3. R. IV, Side 145 og 9. R. II, Side 102. — 68. Wibergs Præstehistorie II. Side 366. — 69. Hoffmans Fundationer VI, Side 213. — 70. *Jonas Lihme*, født 22/9 1679 i København — død 8/8 1760 paa Vemmetofte; g. m. 1718 i Christiania, *Engel Maria von Storm*, født 168. — død 1758. — 71. Thiset og Wittrup: Nyt dansk Adelslexicon. Side 236.